

Samiske perspektiver i utdanning

NTNU sin rolle som mangfoldig kunnskapsformidler

Den norske staten har en historie som er preget av fornorskning av samer. Befolkningen har opplevd et kulturpress fra tidlig 1700-tallet og en aktiv assimileringpolitikk fra og med 1850-tallet. Den aktive politikken er avsluttet, men man ser fortsatt flere ettervirkninger, også innenfor academia. Et eksempel på slike ettervirkninger er manglene som er knyttet til NTNU sitt studietilbud. Hvis det gjøres et søk etter "samisk" under emner på NTNU sine hjemmesider, kommer det opp *ett* emne med søkeordet i tittelen. Dette bidrar til å danne et bilde av hvordan den samiske historien og kulturarven i dag blir underkommunisert ved universitetet. Samiske rettigheter, kultur og historie er tematikk som hverken pensum, forelesere eller NTNU nevneverdig tar tak i. Samiske studenter oppfatter det som bemerkelsesverdig at samiske perspektiver ikke inkluderes i større grad i en sørsamisk studieby.

NTNU har et ansvar som utdanningsinstitusjon og må som en konsekvens av dette forholde seg til tidligere praksis ved universitetet. I 1889 presenterte professor Yngvar Nielsen en teori med tittelen «Lapperne fremrykning mot syd i Trondhjems stift og Hedemarkens amt» også kalt *Fremrykningsteorien*¹. Dette er en teori som hevder at den samiske befolkningen i Trøndelag og Rørostraktene er nordsamer som har vandret sørover på 1600-1700-tallet, noe som har hatt store konsekvenser for både rettspraksis og samfunnets holdninger mot den sørsamiske befolkningen. Nielsens argumenter blir i senere tid tilbakevist av arkeologiske funn og forskning. Fremrykningsteorien var gjeldende i 100 år og har vært støttet opp av professorer, samt en tidligere rektor ved NTNU. Det er ikke blitt iverksatt forbyggende tiltak for ettervirkningene av slik

¹ <https://forskning.no/blogg/i-grenseland-sorsamisk-i-midt-norge/dr-yngvar-nielsen-helt-eller-skurk>

kunnskapsproduksjon ved NTNU. Det sørsamiske samfunnet opplever fortsatt problematiske og stigmatiserende konsekvenser av denne teorien.

Avkolonisering av academia er svært dagsaktuelt og bidrar til å endre utdanningens funksjon som en undertrykkende makt. Det er viktig å stille spørsmål ved hvem som har definisjonsmakt, hvordan og hvem som har produsert kunnskapen, og hvordan denne kunnskapen formidles. Det er nødvendig at NTNU påtar seg ansvaret som en sentral kunnskapsprodusent.

Ved å ikke tilby relevante fag med samisk innhold, mister universitetet studenter med viktig kulturkunnskap, kulturforståelse og kompetanse. En endring av det faglige tilbudet vil bidra til at flere studenter med samisk bakgrunn eller interesse for samisk kultur og historie ser på Tråante og NTNU som et mer inkluderende studiested.

Studenttinget NTNU mener at:

- NTNU må ta sin rolle som en sentral kunnskapsformidler på alvor og inkludere sørsamisk kunnskap og perspektiver i sin virksomhet.
- NTNU skal være et universitet for hele befolkningen og ha et bredt og mangfoldig studietilbud der samisk kunnskap og perspektiver er synlige.
- Studenter med relevant utdanning skal være i stand til å forstå og reflektere over relevansen av samisk historie, kultur og kunnskap.
- NTNU må legge til rette for å styrke studenters muligheter for å spesialisere seg innenfor samiske aspekter og i større grad inkludere samisk forskning i sitt studietilbud.
- NTNU skal opprette flere emner som har samiske fokusområder.
- NTNU i Trondheim skal skilte på sørsamisk, i tillegg til norsk, på campusene sine.
- NTNU skal opprette et utvalg som skal kartlegge undervisning om, og forskning på, samisk kultur, kunnskap og historie ved NTNU, og komme med en anbefaling om hvilke studieområder slike perspektiver kan være relevante for.

- Det skal settes av midler til forskning som bidrar til å bevare sørsamisk kultur, kunnskap og historie.»